

1472-1472
Αρβία 1472

(Διονύσιος ο από Φιλίππουπό-
λεως - 1467 - 1472)
Του κ. Γιάννη Βλαχογιάννη

Πατριάρχης
κατηγορούμενος
Από τον επίσκοπο Διονύσιο

Είχε ανέβη στον πατριαρχικό θρόνο της Πόλης, όχι πολύ και πριν, ο Μάρκος ο Ξυλοκαράβης, αφού ο προκατόχος του 'Ιωάννης' έχασε το θρόνο, με εξαίρεση και τα γένηα του κοιμένα με σουλτανική προσταγή, γιατί αντίσταθηκε στο θέλημα του Σουλτάνου. Ο Μάρκος δεν έμεινε πολύ καιρό στο θρόνο τον πατριαρχικό, κι' ανάμεσα τ'α σκάνταλα τριγύρω του. Οι Τραπεζούντιοι άρχοντες, δυνατοί στο σαρράϊ το βασιλικό, έχοντας τα παιδιά τους κοντά στο βασιλιά με μεγάλα αξιώματα, θέλανε και καλά ν'α ρίξουν το Μάρκο από το θρόνο, και ν'α βάλουν έναν πατριώτη τους Ιερομόναχο Συμεών. Και ποιοι, νομίζετε, είν' οι οί Τραπεζούντιοι άρχοντες; Είναι οι κατοπίν τόσο δυνατοί και περίφημοι Φαναριώτες, που αρχίζουν ν'α δείχνουν πρώτη φορά τ'η δύναμή τους και που αργότερα φτάσανε τόσο ψηλά σ' επιρροή και πλούτο. Λοιπόν οι Τραπεζούντιοι άρχοντες με τον παρά στο χέρι ζητήσαν από το Σουλτάνο ν'α διορίση το Συμεών στον τόπο του Μάρκου. Ο Σουλτάνος γέλασε με τ'η μωρία των άρχόντων, που πρώτη φορά βγάνανε στη μέση τ'η δωροδοκία, κ' έκαμε το θέλημά τους. Ο Μάρκος όμως, αν και φώναζε κλήρος και λαός ενάντια του, δεν ήθελε ν'α αναγνωρίση τ'ην καθαίρεσή του, και ζήτησε ν'α γίνη σύνοδος και ν'α καθαίρεθη κανονικά. Τέλος ο Ξυλοκαράβης μετατέθηκε στην 'Αρχιεπισκοπή 'Αχρίδων.

Τότε έγινε πολυάριθμη σύνοδος για ν'α ζητάση το ζήτημα. Ένας από τ'α μέλη της Συνόδου ήτανε κι' ο Φιλίππουπόλεως Κύριος Διονύσιος. Μαρά τ'ης ατάς, είχε παλιά φιλία και σχέση με τ'ην κυρά Μάρω, μητέρα του Σουλτάνου, τ'ως πατριάρχης του, λοιπόν γυναίκα πολύ δυνατή στο Σαρράϊ, αφού κρατούσε τον τόπο της πεθαμένης βασιλίδε-Σουλτάννας, μητέρας του Σουλτάνου, και ήτανε βέβαια και χριστιανή. Η κυρά Μάρω αποφάσισε ν'α κάνει τον Κύριον Διονύσιο πατριάρχη. Το κοινό όμως της Πόλης, παππάδες και λαός, ήτανε χωρισμένοι σ'ε κόμματα, κι' άλλοι θέλανε τον έναν, άλλοι τον άλλον πατριάρχη, άλλοι τον Ξυλοκαράβη κι' άλλοι το Συμεών. Τότε η κυρά Μάρω έβαλε σ' ένα άσημνο ταβύδι χιλιάδες φλουριά, και γιγε στο Σουλτάνο.

— Τι είναι, τί τρέχει, μάννα; ρώτησε ο βασιλιάς.

— Έχω έναν καλόγερο, παιδί μου, και παρακαλώ τ'ην 'Αφεντιά σου ν'α τον κάμω πατριάρχη.

— Κάμε όπως αγαπής εσύ, μάννα!

Και πήρε ο Σουλτάνος τ'α φλουριά, κ' έγινε ο από τ'η Φιλίππουπόλη κύριος Διονύσιος πατριάρχης. Πρώτος μ' αυτό τ'ε δόξα, και έβδομος σ'η σειρά των πατριάρχων μετά τ'ην 'Αλωση.

Ο αγαθός Διονύσιος έκαμε βέβαια κακά ν'α δεχθ'η το θρόνο αγοράσμένο με χρήματα, και πλήρωσε ακριβά το λάθος του αργότερα, και μετάνιωσε πολλά, γιατί έτσι απόκτησε πολ-

λούς έθρους. Νά τώρα τ'α συντομα περιστατικά τ'ης ζωής του καινούργιου Παναγιωτάτου. Είχε έρθει παιδί στην Πόλη. Εκεί γνώρισε, κι' ακολούθησε ως ύποταχτικός τον περίφημο μητροπολίτη Μάρκον 'Εφέσου τον Ευγενικό. Και για ν'α έχη τ'ην καλή μοίρα ν'α αποκτήση τέτοιο σοφό 'εγέροντα, και για ν'α ζήση και ν'α αναθρεφθ'η και παιδευθ'η τ'η μοναχική πολιτεία κοντά σ'ε τέτοιο τρανό δάσκαλο ως 'ανάστημάς του αληθινό, πιστό και αξίον του γέροντά του, χειροτονήθηκε από τον ίδιο τον Ευγενικό διάκος και Ιερέας (Ιερομόναχος) κ' έμεινε όσο ζούσε ο Ευγενικός μαζί του. Κάποτε τον έβρισκουμε καλόγερο σ'η μονή των Μαγυράνων. 'Αμα έπρεσε η Πόλη, σκλαβώθηκε κι' αυτός, και πειό αργά εξαγοράστηκε από κάποιον άρχοντα Αντριανοπολίτη λεγόμενο Κυρίτη. Εκεί, σ'ην 'Αντριανόπολη, ο Διονύσιος (άγνωστο το κοσμικό του όνομα) γνώρισε και τ'ην περίφημη κυρά-Μάρω, όπου αυτή έμεινε με τον προγογό της Σουλτάνο (χήρα του Σουλτάνου Μουράτ) και κέρδισε τ'ην αγάπη της. Φαίνεται πως με τ'η βοήθεια της έγινε και μητροπολίτης Φιλίππουπόλεως.

Ο Διονύσιος, αν και ήτανε πολύ έμπνος κ' επιτήδειος, όμως ο αναγνώστης δεν πρέπει απ'αυτό ν'α συμπεράνη πως ήτανε πονηρός και άχρηστος. Ο Διονύσιος ήτανε έναρετος, ασκητικός και πολύ Ικανός σ'τα χρέη του, και φυσικά, κατά τ'α ήθη τ'α 'Ελληνικά, κήρησε το φθόνο των μοχθηρών, και μάλιστα εκείνων που, ανυπόμονοι, φιλοδοξούσανε το θρόνο του, με τ'ην πρόφαση, πως τον απόκτησε με χρήματα, όμως αλήθεια γιατί ο Διονύσιος με τ'ις αρετές του και τ'ην Ικανότητά του κατόρθωσε ν'α διοικήση τ'ον πατριαρχείο από τ'α 1467 ως τ'α 1472, δηλ. 6 1/2 χρόνια. Τότε ο 'εθρός διάβολος έφθόνησε τ'ην ειρήνη τ'ης 'Εκκλησίας κ' έβαλε ζιζάνια σ'ις καρδιές τ'ις καλογερικές. Διαλάληθηκε λοιπόν ότι ο Διονύσιος, όντας σκλάβος των Τούρκων, είχε περιτεμηθ'η. Ο θόρυβος άγριεύε, η 'Εκκλησία σαλευόταν απ' τ'ην τρικυμία, τ'ης Πόλης ο σκλαβωμένος αέρας γέμιζε από φοβέρες, από βριασιές, γεννήματα συκοφαντικά του πονηρού. 'Αμα παράγινε το κακό, αποφασίστηκε ν'α γίνη μεγάλη σύνοδος και ν'α ζητάση το φοβερό ζήτημα. Συνοχητήκανε λοιπόν σ'ην Πόλη 'Επισκόποι και 'Αρχιεπίσκοποι, παππάδες κι' άρχοντες κοσμικοί, και κοινός λαός άπειρος τριγύρω. Τότε σηκωθήκαν οι κατηγοροί κληρικοί κι' αναπτύξαν παρρησιαί όλου του κόσμου τ'ην κατηγορία τ'ην τρομερή. Ο Πατριάρχης ώρκιζότανε πως όλα ήτανε ψέματα, συκοφαντία καθαρή. Οι κατηγοροί επιμένανε πειό δυνατά. Ο Πατριάρχης παρακάλοισε, Ικέτευε με τ'α δάκρυα στο χλωμό του πρόσωπο. 'Ομως κατηγοροί, δικαστές και λαός τριγύρω, όλοι κραυγάζανε άγρια και προστάζανε ν'α δοθ'η η απόδειξη, η αλάθευτη, από τον Πατριάρχη.

— Μην επιμένετε, άδελφοι χρι-

στιανοί, συλλογισθήτε τ'η τροπή του Πατριάρχη, συλλογισθήτε ότι πλέον εγώ, ο ταπεινός δούλος του Θεού, αφού σ'ας δώσω τ'ην απόδειξη που ζητάτε, δεν ήμπορώ πλέον ν'α σταθώ στο θρόνο το πατριαρχικό. Μη γηρεύετε απόδειξη τόσο τρομερή, που θ'α ρίξη ντροπή μεγάλη και σ'εμένα τον ταπεινό δούλο του Κυρίου και σ'εσάς τους ίδιους.

— Τ'ην απόδειξη, γλήγορα τ'ην απόδειξη! φωνάζανε χιλια στόματα.

Τότε ο Πατριάρχης έσκυψε με τρεμουλιασμένα χέρια, σήκωσε τ'α ράσα κ' έδειξε το λιπόσαρκό του σώμα κ' κατά τούς καθισμένους δικαστάδες του και κατά τον άθλιο και μωρό λαό. Τότε, είδαν όλοι τ'ην καθαρότητα και παρθενιά του, κ' έμειναν εξαφνισμένοι και ξεροί, χωρίς ν'α ήμπορούνε ν'α μιλήσουν.

Ντροπιασμένοι πέσανε σ'τα πόδια του, και τού ζητούσανε συχώρηση για το κακό που τούδχαν κάμει. Αυτός έμεινε άμιλητος μπροστά τους. Τον παρακαλούσαν όλοι, ρασοφόροι και λαός, ν'α μη φύγη απ' το Πατριαρχείο, ν'α μην παρατηρή. Αυτός τούς κύτταζε βουβός, σιγά-σιγά, σήκωσε ψηλά τ'α χέρια, κι' έριξε σ'τ' άμαρτωλά κεφάλια τους τρομερόν άφορισμό καταράστηκε τους δράστες και τούς συνεγούους. 'Ανοιξε δρόμο ανάμεσο τους (όλα τ'α είχε έτοιμασμένα από πρωτότερα) και πέρασε. Και βγήκε από τ'ην Πόλη με τ'α πράματα του και το βίο του φορτωμένο, και χάθηκε από τ'α μάτια των κακών. 'Αργότερα άκούστηκε στο μοναστήρι τ'ης Κοσινίτσας, κοντά σ'η Χρυσούπολη, όπου καταγιότανε σ'εργα άρετής, γλιτώντας μοναστηριακά κελλάια, καλλιεργώντας τα χτήματα του μοναστηριού κλπ. 'Ηρθε όμως ώρα, και η 'Εκκλησία, ανάμεσα σ'τους ταπεινούς αγώνες για το θρόνο τ'ης Κωνσταντινούπολης, αναζήτησε τον έναρετο Διονύσιο, για ν'α ειρηνέη τ'ις φατριές που τραγούντανε μεταξύ τους.

Δεκαπτά χρόνια καλογέρευε ο μακάριος Διονύσιος σ'ην Κοσινίτσα, δηλ. από τ'α 1472 ως τ'α 1489, και πάλιν ανέβηκε στο θρόνο τον Πατριαρχικό. Κατά τ'η δεύτερη ατή πατριαρχεία του έδειξε και πάλι μεγάλο έπλοδο, πέρ τ'ης 'Εκκλησίας, σ'τα του ήματα ήσαν εις τ'α χέρια του ήσαν έναρετος, καλογερικός, ήστανε πολύ και άγρυπνίαν έστελειν πολύ και άγρυπνίαν έστελειν, πείδες έπεριπάτει, και άλογον ποτέ δεν εξαβαλλίκευσε... Και ήτο μεγάλη ειρήνη και όμόνοια εις τ'ην του Χριστού Μεγάλην 'Εκκλησίαν...» Έμεινε δύο χρόνια και έξη μήνες στο θρόνο και πάλι παρατήθηκε.

Η 'Ορθόδοξη 'Εκκλησία καθαγίασε το μακάριο Διονύσιο, και η μνήμη του άγεται σ'η μνήμη τ'ης Κοσινίτσας, όπου σώζεται και το λειψανό του. Υπάρχει τυπωμένη και η ακολουθία του.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΒΛΑΧΟΓΙΑΝΝΗΣ

Του κ. Γιάννη Βλαχογιάννη

Πατριαρχης κατηγορούμενος ούδισμο

α νάνα αλθι... ως είπα, δέ χω... το σπίτι. Δέ ζηλ... του άλλουνο... φαρμακερό δέν... του τη χαρά. Κι... το μεροκάμα... με του σπιτιού τ... όρη με το λιγού... με το νού πλα... Ας χαίρουνται... με γεια τους... καλά που ή μοί... τε.

ισουμε στόν κα... υσιότη και στις... άζοντας τὰ πλού... αστα, χύνοντας... τιά του βρύσες... μια του κόσμου

ρένην μου, ντροβάς... (και δεκαίναι... α σουλιά και πέντε... (δένα λίνιοι... η δημοφιλής γλῆγο... (να να σ' άφηση... μοροφη βάλτηνε... (στο ζεμπιλί... να μη την... άλλιοι.

Είχε ανέβη στὸν πατριαρχικό θρόνο τῆς Πόλης, ὄχι πολλὸν καιρὸ πρὶν, ὁ Μάρκος ὁ Ξυλοκαράβης, ἀφοῦ ὁ προκατόχος του Ἰωάσαφ ἔχασε τὸ θρόνο, μὰ ἔχασε καὶ τὰ γένηα του κομμένα με σουλτανικὴ προσταγή γιὰ τὴν ἀντιτάχθηκε στὸ θέλημα τοῦ Σουλτάνου. Ὁ Μάρκος δὲν ἔμεινε πολλὸν καιρὸ στὸ θρόνο τὸν πατριαρχικό, κ' ἀνάφανα τὰ σκάνταλα τριγύρω του. Οἱ Τραπεζούντιοι ἄρχοντες, δυνατοὶ στὸ σαράϊ τὸ βασιλικό, ἔχοντας τὰ παιδιά τους κοντὰ στὸ βασιλιά με μεγάλα ἀξιώματα, θέλανε καὶ καλὰ νὰ ρίξουν τὸ Μάρκο ἀπὸ τὸ θρόνο, καὶ νὰ βάλουν ἕναν πατριώτη τους Ἱερομόναχο Συμεῶν. Καὶ ποιοὶ νομίζετε, εἰν' αὐτοὶ οἱ Τραπεζούντιοι ἄρχοντες; Ἐναι οἱ κατόπι τόσο δυνατοὶ καὶ περίφημοι Φαναριώτες, ποῦ ἀρχίζουν νὰ δείχνουν πρῶτη φορά τὴ δύναμή τους καὶ ποῦ ἀργότερα φτάσανε τόσο ψηλὰ σ' ἐπιρροή καὶ πλοῦτο. Λοιπὸν οἱ Τραπεζούντιοι ἄρχοντες με τὸν παρὰ στὸ χέρι ζητήσαν ἀπὸ τὸ Σουλτάνο νὰ διορίσῃ τὸ Συμεῶν στὸν τόπο τοῦ Μάρκου. Ὁ Σουλτάνος γέλασε με τὴ μαρῖα τὸν ἀρχόντων, ποῦ πρῶτη φορά βγάσανε στὴ μέση τὴ δωροδοκία, κ' ἔκαμε τὸ θέλημά τους. Ὁ Μάρκος ὅμως, ἂν καὶ φώναζε κλήρος καὶ λαὸς ἐναντίου του, δὲν ἤθελε ν' ἀναγνωρίσῃ τὴν καθαίρεσή του, καὶ ζήτησε νὰ γίνῃ σύνοδος καὶ νὰ καθαιρεθῇ κανονικά. Τέλος ὁ Ξυλοκαράβης μετατέθηκε στὴν Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀχριδῶν.

Τότε ἔγινε πολυάριθμη σύνοδος γιὰ νὰ ζητάσῃ τὸ ζήτημα. Ἐνας ἀπὸ τὰ μέλη τῆς Συνόδου ἦταν κ' ὁ Φιλιππουπόλεως Κύριος Διονύσιος, Μωραΐτης αὐτός, εἶχε παλιὰ φίλια καὶ σχέση με τὴν κυρὰ Μάρω, μητριὰ τοῦ Σουλτάνου, ἴσως πατριώτισσά του, λοιπὸν γυναικὰ πῶλο δυνατὴ στο Σαράϊ, ἀφοῦ κρατοῦσε τὸν τόπο τῆς πεθαμένης βασιδῆ-Σουλτάννας, μητέρας τοῦ Σουλτάνου, καὶ ἦταν βέβαια καὶ χριστιανή. Ἡ κυρὰ Μάρω ἀποφάσισε νὰ κάνη τὸν Κύριον Διονύσιο πατριάρχη. Τὸ κοινὸ ὅμως τῆς Πόλης, παπιάδες καὶ λαὸς, ἦταν χωρισμένοι σὲ κόμματα, κ' ἄλλοι θέλανε τὸν ἕναν, ἄλλοι τὸν ἄλλον πατριάρχη, ἄλλοι τὸν Ξυλοκαράβη κ' ἄλλοι τὸ Συμεῶν. Τότε ἡ κυρὰ Μάρω ἔβαλε σ' ἕνα ἀσημένιο ταμίδι δύο χιλιάδες φλουριά, καὶ πῆγε στὸ Σουλτάνο.

— Τί ἔναι, τί τρέχει, μάννα; ρώτησε ὁ βασιλιάς.

— Ἐγὼ ἕναν καλόγερο, παιδί μου, καὶ παρακαλῶ τὴν Ἀφεντεία σου νὰ τὸν κάμω πατριάρχη.

— Κάμε ὅπως ἀγαπᾷς ἐσὺ, μάννα!

Καὶ πῆρε ὁ Σουλτάνος τὰ φλουριά, κ' ἔγινε ὁ ἀπὸ τῆς Φιλιππουπόλεως κύριος Διονύσιος πατριάρχης. Πρῶτος μ' αὐτὸ τ' ὄνομα, καὶ ἔβδωμος στὴ σειρά τὸν Πατριαρχῶν μετὰ τὴν Ἄλωση. Ὁ ἀγαθὸς Διονύσιος ἔκαμε βέβαια κακὰ νὰ δεχθῇ τὸ θρόνο ἀγορασμένο με χρήματα, καὶ πλήρωσε ἀκριβὰ τὸ λάθος του ἀργότερα, καὶ μετάνιωσε πικρῶς.

λοὺς ἔχθρους. Νὰ τώρα τὰ συντάματα περιστατικά τῆς ζωῆς τοῦ καινούργιου Παναγιωτάτου. Ἐίχε ἔρθει παιδί στὴν Πόλη. Ἐκεῖ γνώρισε, κ' ἀκολούθησε ὡς ὑποταχτικὸς τὸν περίφημο μητροπολίτη Μάρκον Ἐφέσου τὸν Εὐγενικό. Καὶ γιὰ νὰ ἔχη τὴν καλὴ μοῖρα ν' ἀποχτήσῃ τέτοιο σοφὸ ἐγέροντα, καὶ γιὰ νὰ ζήσει καὶ ν' ἀναθρεφθῇ καὶ παιδευθῇ τὴ μοναχικὴ πολιτεία κοντὰ σὲ τέτοιο τρανὸ δάσκαλο ὡς ἀνάστημά του ἀληθινὸ, πιστὸ καὶ ἀξιο τοῦ γέροντά του, χειροτονήθηκε ἀπὸ τὸν ἴδιο τὸν Εὐγενικό διάκος καὶ ἱερέας (Ἱερομόναχος) κ' ἔμεινε ὅσο ζοῦσε ὁ Εὐγενικός μαζί του. Κάποτε τὸνε βρῆσκουμε καλόγερο στὴ μονὴ τῶν Μαγυράνων. Ἀμὰ ἔπεσε ἡ Πόλη, σκλαβώθηκε κ' αὐτός, καὶ περὶ ἀργὰ ξαγοράστηκε ἀπὸ κάποιον ἄρχοντα Ἀντριανοπολίτη λεγόμενον Κυρίση. Ἐκεῖ, στὴν Ἀντριανόπολη, ὁ Διονύσιος (ἀγνώστο τὸ κοσμικὸ του ὄνομα) γάγγισε καὶ τὴν περίφημη κυρὰ Μάρω, ὅπου αὐτὴ ἔμενε με τὸν προγιὸ τῆς Σουλτάνου (χῆρα τοῦ Σουλτάνου Μουράτ) καὶ κέρδισε τὴν ἀγάπῃ τῆς φαίνεται πὼς με τὴ βοήθειά τῆς ἔγινε καὶ μητροπολίτης Φιλιππουπόλεως.

Ὁ Διονύσιος, ἂν καὶ ἦταν πολὺ ἔμπειρος κ' ἐπιτήδειος, ὅμως ὁ ἀναγκαστικὸς δὲν πρέπει ἀπ' αὐτὸ νὰ συμπεράνη πὼς ἦταν πονηρὸς καὶ ἀγρείος. Ὁ Διονύσιος ἦταν ἑνάρητος, ἀσκητικὸς καὶ πολὺ ἱκανὸς στὰ χρέη του, καὶ φυσικά, κατὰ τὰ ἤθη τὰ Ἑλληνικά, κίνησε τὸ θρόνο τὸν μοιθηρῶν, καὶ μάλιστα ἐκείνων ποῦ ἀνυπόμονοι, φιλοδοξοῦσαν τὸ θρόνο του, με τὴν πρόφαση, πὼς τὸν ἀπόχτησε με χρήματα, ἀμὰ ἀλήθεια γιὰ τὸ Διονύσιος με τίς ἀρετὲς του καὶ τὴν ἱκανότητά του κατάρθρωσε νὰ διοικήσῃ τὸ πατριαρχεῖο ἀπὸ τὰ 1467 ὡς τὰ 1472, ὅηλ. 6 1/2 χρόνια. Τότε ὁ ἐχθρὸς διάβολος ἐφθόνησε τὴν εἰρήνη τῆς Ἐκκλησίας κ' ἔβαλε ζιζάνια στὴ καρδίᾳ τῆς καλογερικῆς. Διαλαλήθηκε λοιπὸν ὅτι ὁ Διονύσιος, δυνατὸς σκλάβος τῶν Τούρκων, εἶχε περιτηθῇ. Ὁ θόρυβος ἀγρίεψε, ἡ Ἐκκλησία σαλευόταν ἀπ' τὴν τρικυμία, τῆς Πόλης ὁ σκλαβωμένος ἀέρας γέμιζε ἀπὸ φοβέρες, ἀπὸ βρισιές, γεννήματα συκοφαντικὰ τοῦ πονηροῦ. Ἀμὰ παραγίνε τὸ κακὸ, ἀποφασίστηκε νὰ γίνῃ μεγάλη σύνοδος καὶ νὰ ζητάσῃ τὸ φοβερὸ ζήτημα. Συνοχτήκανε λοιπὸν στὴν Πόλη Ἐπίσκοποι καὶ Ἀρχιεπίσκοποι, παπιάδες κ' ἄρχοντες κοσμικοὶ, καὶ κοινὸς λαὸς ἀπειρος τριγύρω. Τότε σηκώθηκαν οἱ κατηγοροὶ κληρικοὶ κ' ἀναπέψαν παρουσία ὅλου τοῦ κόσμου τὴν κατηγορίαν τὴν τρομερὴ. Ὁ Πατριάρχης ὄρκιζόταν πὼς ὅλα ἦταν ψέματα, συκοφαντία καθαρή. Οἱ κατηγοροὶ ἐπιμένανε περὶ δυνατὰ. Ὁ Πατριάρχης παρακαλοῦσε, ἰκέτευε με τὰ δάκουα στὸ χλωμὸ του πρόσωπο. Ὅμως κατηγοροὶ, δικαστὲς καὶ λαὸς τριγύρω, ὅλοι κραυγάζανε ἀγρία καὶ προστάζανε νὰ δοθῇ ἡ ἀπόδειξη, ἡ ἀλάθευτη, ἀπὸ τὸν Πατριάρχη.

στιανοὶ συλλογισθῆτε τὴν τροπὴ τοῦ Πατριάρχῃ' συλλογισθῆτε ὅτι πλέον ἐγὼ, ὁ ταπεινὸς δοῦλος τοῦ Θεοῦ, ἀφοῦ σὰς δώσω τὴν ἀπόδειξη ποῦ ζητᾶτε, δὲν ἤμπορῶ πλέον νὰ σταθῶ στὸ θρόνον τὸ πατριαρχικό. Μὴ γηρεῦτε ἀπόδειξη τόσο τρομερὴ, ποῦ θὰ ρίξῃ ντροπὴ μεγάλη καὶ σ' ἐμένα τὸν ταπεινὸ δοῦλο τοῦ Κυρίου καὶ σ' ἐσᾶς τοὺς Ἰδιοὺς.

— Τὴν ἀπόδειξη, γλῆγορα τὴν ἀπόδειξη ἡ φωνάζανε χιλια στὸματα.

Τότε ὁ Πατριάρχης ἔσκυψε με τρεμουλιασμένα χέρια, σήκωσε τὰ ράσα κ' ἔδειξε τὸ λιπόσαρκό του σῶμα καὶ κατὰ τοὺς καθισμένους δικαστὰδες του καὶ κατὰ τὸν ἄθλιο καὶ μαρὸ λαὸ. Τότε εἶδαν ὅλοι τὴν καθαρότητα καὶ παρθενία του, κ' ἔμειναν ἐκπληκτικοὶ καὶ ξεροί, χωρὶς νὰ μποροῦνε νὰ μιλήσουν.

Ἡ τροπασμένοι πέρασε στὰ πόδια του, καὶ τοῦ ζητοῦσαν συχώρηση γιὰ τὸ κακὸ ποῦ τοῖχαν κάμει. Αὐτὸς ἔμενε ἀμλήτος μπροστὰ τους. Τὸν παρακαλοῦσαν ὅλοι, ρασοφόροι καὶ λαὸς, νὰ μὴ φύγῃ ἀπ' τὸ Πατριαρχεῖο, νὰ μὴ παραιτηθῇ. Αὐτὸς τοὺς κύτταζε βουβός, σιγά-σιγά, σήκωσε ψηλὰ τὰ χέρια, κ' ἔρριξε στ' ἀμαρτωλὰ κεφάλια τους τρομερὸν ἀφορισμὸν καταράστηκε τοὺς δράστες καὶ τοὺς συνεργούς. Ἀνοιξε δρόμο ἀνάμεσὸ τους (ὅλα τὰ εἶχε ἐτοιμασμένα ἀπὸ πρωτότερα) καὶ πέρασε. Καὶ βῆκε ἀπὸ τὴν Πόλη με τὰ πράματά του καὶ τὸ βίὸ του φορτωμένο, καὶ χάθηκε ἀπὸ τὰ μάτια τῶν κακῶν. Ἀργότερα ἀκούστηκε στὸ μοναστήρι τῆς Κοσινίτσας, κοντὰ στὴ Χρυσόπολη, ὅπου καταγινότανε σ' ἔργα ἀρετῆς, χιζώντας μοναστηριακὰ κελλιὰ, κολλιεργώντας τὰ γτήματα τοῦ μοναστηριοῦ κλπ. Ἦρθε ὅμως ὄρα, καὶ ἡ Ἐκκλησία, ἀνάμεσα στοὺς ταπεινοὺς ἀγῶνες γιὰ τὸ θρόνο τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἀναζητήσε τὸν ἑνάρητο Διονύσιο, γιὰ νὰ εἰρηνέψῃ τὴς πατρίδας ποῦ τραγῶντανε μετὰξὺ τους.

Δεκαεφτά χρόνια καλογέρευε ὁ μακάριος Διονύσιος στὴν Κοσινίτσα, ὅηλ. ἀπὸ τὰ 1472 ὡς τὰ 1489, καὶ πάλιν ἀνέβηκε στὸ θρόνον τὸν Πατριαρχικό. Κατὰ τὴν δευτέρη αὐτὴ πατριαρχεία του ἔδειξε καὶ πάλι μεγάλο ζήλο ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας. «Τὰ εἰσοδήματα ἦσαν εἰς τὰ χέρια του ἦταν ἑνάρητος, καλογερικός, νηστεϊαν πολλὸν καὶ ἀγρυπνιαν εἶχεν, πεζὸς ἐπιτηδέτης, καὶ ἀλογον ποτὲ δὲν ἐκαβαλλίκευσε... Καὶ ἦτο μεγάλη εἰρήνη καὶ δμόνοια εἰς τὴν τοῦ Χριστοῦ Μεγάλην Ἐκκλησίαν...» Ἐμεινε δὺὸ χρόνια καὶ ἔξη μῆνες στὸ θρόνον καὶ πάλι παραιτήθηκε.

Ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία καθολογίσε τὸ μακάριο Διονύσιο, καὶ ἡ μνήμη του ἀγεται στὴ μονὴ τῆς Κοσινίτσας, ὅπου σώζεται καὶ τὸ λείψανό του. Ὑπάρχει τυπωμένη καὶ ἡ ἀκολουθία του.